

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

Str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)
Tel: 22-35-09, Fax: 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md, www.calm.md

Nr.52 din 2 mai 2019

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA
GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTERUL FINANȚELOR AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTERUL JUSTIȚIEI REPUBLICII MOLDOVA

ADRESARE

privind adoptarea și intrarea în vigoare a legislației în domeniul notarial

Aspecte generale. În calitate de principii de bază privind administrația publică locală (APL), prevăzute în art. 109 din Constituția Republicii Moldova și art. 9 din Carta Europeană a Autonomiei Locale din 15.10.1985, este consultarea adecvată a APL, iar resursele financiare ale autorităților administrației publice locale trebuie să fie proporționale cu competențele prevăzute de Constituție sau de lege.

În recenta Recomandare 436 (2019) a Congresului Autorităților Locale și Regionale ale Consiliului Europei regionale privind democrația locală și regională în Republica Moldova este expusă îngrijorarea Consiliului Europei referitor la așa aspecte ale APL cum ar fi (pct. 4, 5):

„b. *Autonomia financiară a autorităților locale este foarte limitată, iar finanțele lor sunt extrem de sărace atât din punct de vedere al proporției veniturilor proprii în bugetele locale, cât și al ponderii veniturilor locale în totalul cheltuielilor din sectorul public.* Autoritățile locale depind în mod clar de transferurile de stat și subvenții;

d. În multe cazuri, legea atribuie autorităților locale competențe noi fără ca prevede resurse financiare noi și adecvate;

e. Autoritățile locale nu se bucură de toată puterea de a-și exercita acțiunile în orice domeniu care nu este exclus din competențele lor sau repartizat unei alte autorități;

i. Statul intervine în afacerile locale printr-o supraveghere a autorităților locale, care pare a fi foarte invazivă, frecventă și mult mai discreționară decât ar permite în mod normal legea;

j. *Nu există mecanisme de consultare fructuoase și transparente și nici dialog între guvernul central și autoritățile locale fie în probleme financiare, fie în orice alte chestiuni care sunt de interes pentru autoritățile locale;*”. Respectiv se solicită ca autoritățile din Republica Moldova să:

„b. *să aloce suficiente resurse financiare autorităților locale, în conformitate cu principiul conform căruia resursele ar trebui să se potrivească cu competențele;*

c. *să crească capacitatea fiscală a autorităților locale,.....;*

e. *permită autorităților locale să aibă mai multă libertate de a-și adapta exercitarea competențelor la condițiile locale;*

j. *să restabilească un proces corect de consultare cu autoritățile locale și dialogul politic, pentru a să ajungă la un acord cu privire la măsurile planificate care ar putea afecta interesele autorităților locale;*”.

Aspecte de conținut. În contextul celor menționate ținem să menționăm că prin Legea privind procedura notarială nr. 246 din 15.11.2018 (MO nr. 30-37 din 01.02.2019), care a intrat în vigoare la 01.03.2019, au fost efectuate modificări în mai multe acte legislative, inclusiv a fost abrogat și art. 37 din Legea cu privire la notariat nr.1453-XV din 08.11.2002 care prevedea, că „persoanele cu funcție de răspundere abilitate ale autorităților administrației publice locale (secretarii consiliilor locale) îndeplinesc următoarele acte notariale:

a) legalizarea semnăturilor de pe documente;

b) legalizarea copiilor de pe documente și a extraselor din ele;

c) luarea măsurilor de pază a bunurilor succesoriale;

d) autentificarea testamentelor;

e) autentificarea procurilor pentru primirea pensiilor, indemnizațiilor, mijloacelor bănești repartizate acționarilor fondurilor de investiții nemutuale în proces de lichidare, fondurilor de investiții pentru privatizare în proces de lichidare, pentru primirea sumelor indexate la depunerile bănești ale cetățenilor în Banca de Economii, precum și pentru dreptul de înregistrare, transmitere în folosință și înstrăinare a dreptului de proprietate asupra cotelor valorice din bunurile întreprinderilor agricole;

f) autentificarea contractelor de înstrăinare (vânzare-cumpărare, donație, schimb) a bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor cu destinație agricolă.”.

Tot prin această Lege a fost modificată lit. q) din alin. (1) al art.39 din Legea privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28.12.2006, legată de atribuțiile secretarului consiliului local, care actualmente are următorul conținut:

„q) legalizează semnăturile de pe documente, legalizează copiile de pe documente și ale extraselor din ele, autentifică procurile pentru primirea pensiilor, indemnizațiilor, mijloacelor bănești repartizate acționarilor fondurilor de investiții nemutuale în proces de lichidare silită, fondurilor de investiții pentru privatizare în proces de lichidare silită, pentru primirea sumelor indexate la depunerile bănești ale cetățenilor în „Banca de Economii” S.A., în proces de lichidare silită, precum și pentru dreptul de înregistrare, transmitere în folosință și înstrăinare a dreptului de proprietate asupra cotelor valorice din bunurile întreprinderilor agricole”.

În rezultat, în redacția nouă a lit. q), menționată mai sus, în comparație cu conținutul fostului art.37 din Legea cu privire la notariat nr.1453-XV din 08.11.2002, nu se regăsesc următoarele atribuții ale secretarului consiliului local:

- “c) luarea măsurilor de pază a bunurilor succesoriale;**
- d) autentificarea testamentelor;**
- f) autentificarea contractelor de înstrăinare (vânzare-cumpărare, donație, schimb) a bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor cu destinație agricolă.”**

Astfel începând cu data de 01.03.2019 (data intrării în vigoare a legii date), secretarii consiliilor locale nu mai au competența de luare a măsurilor de pază a bunurilor succesoriale și de autentificare a contractelor de înstrăinare (vânzare-cumpărare, donație, schimb) a bunurilor imobile, inclusiv a terenurilor cu destinație agricolă, competențe care le revin numai notarilor.

Cât privește autentificarea testamentelor de către secretarul consiliului local, cu toate că această competență nu este prevăzută expres în conținutul lit. q) din alin.(1) la art.39 din Legea privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28.12.2006, totuși ea a rămas în competența secretarului consiliului local în baza modificărilor la Codul civil al Republicii Moldova. Conform prevederilor art.2227 – 2231 din Codul civil al Republicii Moldova secretarul consiliului local are competența de a autentifica numai testamentele privilegiate și numai în situații speciale și situații de urgență. Atestăm o competență *limitată și derivată* din activitatea notarilor, ultima devenind între timp dominantă.

Prin urmare, în rezultatul modificărilor în legislație funcțiile notariale ale secretarului consiliului local au fost diminuate semnificativ, la fel au fost îndepărtate și făcute mai dificile serviciile respective de cetățenii din localitățile rurale (notă: persoana trebuie să facă deplasări în raion, în condițiile unei populații rurale în etate și cu resurse financiare limitate), contrar principiului subsidiarității prevăzut în art. 3 din Legea descentralizării administrative, nr. 435-XVI din 28.12.2006. De asemenea conform informațiilor obținute costul serviciilor pentru cetățean a crescut de peste 2 ori (de la 200 lei la 500 lei).

În afară de aceasta, menționăm că în rezultatul acestor schimbări legislative unilaterale, neconsultate și netransparente, APL din Republica Moldova au suferit pierderi la bugetul local (conform unor estimări ale unor membri CALM o localitate rurală are pierderi anuale în mediu peste 40 000 lei). Suma respectivă este importantă pentru o comunitate rurală care, în conformitate cu principiile enunțate, ar urma să fie compensată.

Constatăm că o astfel de abordare în raport cu APL, prin reducerea competențelor și a veniturilor bugetelor locale, este contrară prevederilor constituționale privind consultarea APL și asigurarea autonomiei locale, precum și angajamentelor Republicii Moldova în domeniul democrației locale și descentralizării. Cazul respectiv demonstrează situația când în loc de descentralizare și consolidare a autonomiei locale (inclusiv financiare), în Republica Moldova are loc un proces invers: centralizare, limitare a autonomiei locale și reducere a veniturilor APL.

De asemenea apare nedumerire în legătură cu faptul că autorul (Ministerul Justiției), care ar trebui să vegheze respectarea principiilor constituționale ale autonomiei locale și consultării eficiente a APL (a se vedea în acest sens Recomandarea 328 (2012) a Congresului Autorităților Locale și Regionale ale Consiliului Europei privind dreptul autorităților locale de a fi consultate de către alte niveluri de guvernare), dimpotrivă încalcă principiile și standardele menționate.

În baza celor menționate SOLICITĂM:

1. Examinarea cazului dat și luarea unor măsuri corespunzătoare.
2. Revizuirea cadrului legal în vederea restabilirii competențelor și veniturilor APL, și asigurarea principiului subsidiarității.
3. Compesarea veniturilor ratate ale bugetelor locale, prin transferuri de la bugetul de stat sau alte fonduri centrale, cauzate de modificările unilaterale a cadrului legal și prejudicierii bugetelor locale.
4. Respectarea principiilor constituționale ale autonomiei locale și consultării efective a APL și structurilor lor asociative.

Cu respect,

Viorel Furdui
Director Executiv
Congresul Autorităților Locale din Moldova
(CALM)

